

умовах глобалізації економічного простору [Текст] / промисловості.— Харків: УкрДАЗТ — 2011. -№ 35.
І.В. Токмакова // Вісник економіки транспорту і — С. 274-277.

*Рецензент д.э.н., профессор УкрГАЖТ Киридина Е.Г.
Эксперт редакционной коллегии к.э.н., доцент УкрГАЖТ Якименко Н.В.*

УДК 658.51

ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ПІДХОДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ

Якименко Н. В., д.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Визначено розвиток логістики як один зі стратегічних напрямів диверсифікації діяльності залізничного транспорту. Виявлено недоліки транспортного комплексу України, які потребують логістичного підходу. Визначено доцільність застосування логістичного підходу в діяльності транспортної системи, переваги комбінованих перевезень та результати створення сучасної логістичної інфраструктури в транспортному комплексі на базі логістичних центрів, серед яких розвиток експорту транспортних послуг і реалізація транзитного потенціалу.

Ключові слова: логістика, управління, логістична система, комбіновані перевезення.

ПРИМЕНЕНИЕ ЛОГИСТИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТРАНСПОРТНОЙ СИСТЕМЫ

Якименко Н. В., д.э.н., доцент (УкрГАЖТ)

Определено развитие логистики как одно из стратегических направлений диверсификации деятельности железнодорожного транспорта. Выявлены недостатки транспортного комплекса Украины, которые требуют логистического подхода. Определена целесообразность применения логистического подхода в деятельности транспортной системы, преимущества комбинированных перевозок и результаты создания современной логистической инфраструктуры в транспортном комплексе на базе логистических центров, среди которых развитие экспорта транспортных услуг и реализация транзитного потенциала.

Ключевые слова: логистика, управление, логистическая система, комбинированные перевозки.

USING OF LOGISTIC APPROACH IN THE ACTIVITY OF TRANSPORT SYSTEM

Yakimenko N. V., Ph.D., associate professor (UkrSA of RT)

Transport plays a special role in the development of logistics in our country. Identified weaknesses of the transport complex of Ukraine who need logistics approach: low quality of integrated logistics service who do not meet international standards; low level of production and technical facilities, transport infrastructure, information systems, logistics support in the implementation of the transport process. Determined the feasibility of using of logistic approach in the activity of the transport system, the advantages of combined transport and the results of building a modern logistics infrastructure in the transport sector on the basis of logistic centers. The stages of a modern logistics transportation management approach in the supply chain.

Key words: logistics, management, logistics system, combined transport.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. Інтеграція залізничного транспорту України в світову транспортну систему визначає необхідність здійснення транспортного бізнесу за міжнародними стандартами, які визначають високий сервіс і якість послуг, що надаються користувачам, ефективну організацію

транспортного обслуговування і високий рівень галузевого менеджменту.

Розвиток логістики є одним зі стратегічних напрямів диверсифікації діяльності залізничного транспорту. Основними завданнями галузевого логістичного бізнесу є: 1) формування інфраструктурних можливостей для надання комплексу логістичних послуг високої якості, що вимагає створення системи сучасних термінально-

логістичних комплексів по всій мережі залізниць; 2) будівництво нових і оптимізація існуючих термінально-складських активів, а також розвиток бізнесу в галузі термінальних операцій; 3) створення додаткового «інтерфейсу» з користувачами транспортних послуг за допомогою розвитку контрактної логістики і виходу на ринок комплексних клієнтоорієнтованих логістичних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. За останні двадцять років в нашій країні отримав розвиток новий науковий напрям – логістика. Їй належить стратегічно важлива роль в сучасному бізнесі. Однією з причин динамічного розвитку логістики є загальноекономічні тенденції зростання виробництва і міжнародної торгівлі. Логістика відображає світові економічні тенденції, що характеризуються процесами глобалізації та інтеграції. В розвинутих країнах логістичні витрати складають від 10 до 15% від ВВП. Для порівняння в нашій країні за експертними оцінками витрати на логістику складають від 17 до 25 %. Зниження цих витрат є найважливішою задачею, що вимагає комплексного підходу учених і фахівців.

В даний час сформовані основи теорії і методології, принципи, поняття і терміни логістики, описані логістичні концепції. Істотний внесок у формування і розвиток теорії і методології логістики внесли представники провідних вітчизняних і зарубіжних наукових шкіл логістики: Алькема В., Білоцерківський О., Василевський М., Білик І., Кальченко А., Ларіна Р., Малевич Ю., Окландер М., Пономаренко В. та ін. [1-8].

Нині особливу актуальність отримують питання оптимізації витрат на виконання логістичних функцій і операцій в ланцюгах поставок. В роботах вітчизняних і зарубіжних учених наголошується, на необхідності реалізації системних і управлінських функцій в логістиці, що вимагають адаптації до умов організації бізнесу, для яких характерні тенденції глобалізації та інтеграції.

Метою статті є визначення доцільності застосування логістичного підходу в діяльності транспортної системи.

Вклад основного матеріалу дослідження. Без поглибленого вивчення логістичних функцій і зміни їх аналітичного опису неможливо перейти до етапу інтеграції ланок логістичних систем. Реалізація даної концепції припускає вирішення наступних завдань [6]:

- перегляд всіх функціональних галузей логістики: підтримка виробництва, постачання і розподілу; ключових і підтримуючих логістичних

функцій: складування, транспортування та інших з метою визначення мінімально необхідного переліку сучасних моделей і методів, що відображають інтегральний характер процесів;

- удосконалення та застосування нових принципів розрахунку логістичних витрат і норм рентабельності, що дозволить перейти до формування ціни на послуги логістичних операторів, яка відображає реальні економічні процеси;

- розробка структури узагальненої моделі логістичних витрат;

- інтеграція ланцюгів поставок, що передбачає формування ефективної структури дистрибуторської мережі: термінально-логістичних комплексів, митних терміналів;

- створення ефективних транспортних – технологічних систем доставки тощо.

Транспорту належить особлива роль в становленні і розвитку логістики в нашій країні. Вітчизняні транспортні і експедиторські підприємства, що беруть участь в міжнародних перевезеннях вантажів, першими на собі відчули необхідність упровадження сучасних логістичних технологій транспортування і вантажопереробки: інтер-, мультимодальних і термінальних систем перевезення вантажів, технології перевезення ЛТ і “від дверей до дверей”, сучасних телекомунікаційних систем супроводу вантажоперевезень і т.д. Крупні державні і приватні транспортні та експедиторські підприємства стали активно створювати свої термінальні мережі, логістичні центри (ЛЦ), системи інформаційно-комп'ютерної підтримки логістичного сервісу. Проте, потенціал логістики в транспортному комплексі використовується недостатньо.

Вивчення стану транспортного комплексу (ТК) України дозволяє виявити наступні недоліки, подолання яких вимагає логістичного підходу:

- недостатнє опрацювання маркетингових і логістичних стратегій функціонування транспортного комплексу;

- низька якість комплексного логістичного сервісу, що не відповідає світовим стандартам;

- низький рівень розвитку виробничо-технічної бази, інфраструктури транспорту, інформаційних систем підтримки логістичного процесу при здійсненні транспортування;

- відсутність єдиної інноваційної і інвестиційної політики;

- складність і недосконалість діючих систем документообігу і митних процедур оформлення вантажів;

- низький рівень взаємодії та інформаційного зв'язку між учасниками

перевізного процесу, перевізниками, експедиторами, терміналами, складами, митницями, іншими підприємствами і споживачами їх послуг;

– значна роз'єднаність інтересів партнерів при здійсненні транспортування в ланцюгах поставок;

– відсутність єдиної нормативно-правової бази, сучасних законів в галузі логістики стосовно транспортного комплексу;

– нестача сучасних логістичних технологій транспортно-експедиційної діяльності.

Сьогодні транспортування можна визначити як логістичну функцію, пов'язану з переміщенням продукції певним транспортним засобом або засобами, за певною технологією в ланцюзі поставок, яка складається, у свою чергу, з логістичних операцій і функцій, включаючи експедицію, перевантаження вантажу з одного виду транспорту на інший, вантажопереробку, упаковку, передачу прав власності на вантаж, страхування ризиків, митні процедури тощо.

Сучасний логістичний підхід до управління транспортуванням в ланцюгах поставок складається з декількох основних етапів: вибір способу транспортування; вибір виду транспорту; вибір транспортного засобу; вибір перевізника і логістичних партнерів по транспортуванню; оптимізація параметрів транспортного процесу.

Враховуючи, що логістика – це, перш за все оптимізація загальних витрат на основі інтеграції і координації взаємодії контрагентів в ланцюгах поставок і раціоналізації відповідних процесів, необхідне комплексне планування і виконання транспортування з супутньою логістичною операційною діяльністю:

- спільне планування транспортних процесів в транспортних вузлах і ЛЦ на різних видах транспорту у разі змішаних (інтермодальних, мультимодальних) перевезень;

- забезпечення технологічної єдності транспортних та інших логістичних операцій на об'єктах транспортно-логістичної інфраструктури;

- спільне планування транспортного процесу зі складським і виробничим процесами в ланцюгах поставок вантажовідправників і вантажоодержувачів тощо.

Як показує аналіз тенденцій світового транспортного ринку, найбільші вантажовласники почали широко використовувати мультимодальні та інтермодальні схеми доставки своєї продукції, які знижують транспортну складову товару для кінцевого споживача, підвищуючи при цьому збереження товару. Комбіновані перевезення припускають використання більше одного виду транспорту, поєднуючи в собі їх переваги, є перевезеннями вантажів в логістичному ланцюзі

«від дверей до дверей» по єдиних перевізних документах і мають порівняно малу собівартість. Крім того, переваги цього виду перевезень найбільш очевидні з погляду екології, забезпечення безпеки руху, економії електроенергії, організації перевезень небезпечних вантажів. Наприклад, упровадження комбінованих перевезень при поєднанні стандартних з нестандартними контейнерами, контрейлерами і змінними кузовами в змішаному автомобільно-залізнично-водному сполученні забезпечує поліпшення якості транспортного обслуговування і зниження витрат, за експертними оцінками, на 15-20% і більше. Контрейлерні перевезення однозначно виграють в порівнянні із звичайними автомобільними і залізничними: поєднання якостей двох домінуючих видів транспорту - маневреності, оперативності і швидкості автомобільного транспорту та великої продуктивності і безпеки залізничного транспорту; скорочення часу простою автопоїздів в чергах на прикордонних автомобільних переходах; зменшення витрат автомобільного палива; значне зниження забруднення навколишнього середовища; забезпечення збереження автомобільних доріг; зниження вірогідності дорожньо-транспортних подій, пов'язаних з рухом великовантажних автотранспортних засобів.

В конкурентній боротьбі критичними чинниками успіху є сервіс-поставки і низькі витрати на здійснення робіт в ланцюжку створення матеріальних благ і цінностей як в єдиному цілому. Щоб досягти цього, потрібна швидка синхронізація виконання робіт всіх підприємств, що беруть участь в ланцюжку створення матеріальних благ і цінностей. Тому логістичні центри повинні функціонувати на базі загальнотранспортних вузлів і мультимодальних термінальних комплексів, забезпечуючи при цьому динамічну взаємодію всіх видів транспорту. Складовими частинами логістичного центру є автомобільні підприємства, залізничні станції, аеропорти, термінали, рухомий склад, засоби перевантаження і управління, експедиторські підприємства, що забезпечують в своїй взаємодії комплексне вирішення поставлених задач з використанням сучасних логістичних технологій. Наявність логістичного центру дозволяє упровадити систему масштабних маршрутних перевезень, а використання міжнародних методів обробки інформаційних потоків під управлінням логістичних систем, діючих в рамках міжнародних транспортних коридорів, дозволяє забезпечити високу якість перевізного процесу контейнерів і контрейлерів між національними і міжнародними економічними центрами.

В останні роки в Україні здійснюються активні розробки і пошуки найприйнятніших варіантів організаційно-функціональних структур ЛЦ, що враховують специфіку і стан транспортної системи і логістичної інфраструктури конкретного регіону. Зокрема в євразійській системі МТК потрібне застосування принципово нових підходів до організації руху товару, в основі яких закладені принципи логістики і управління ланцюгами поставок, пріоритетність розвитку логістичної інфраструктури, формування інтегрованих логістичних систем і ЛЦ на регіональному, міжрегіональному і міжнародному рівнях. Створення сучасної логістичної інфраструктури в транспортному комплексі на базі ЛЦ дозволить:

- забезпечити інтеграцію вітчизняного транспорту в євразійську і світову транспортні системи як рівноправного партнера;
- знизити на 30-40% логістичні витрати, пов'язані з транзитними і міжрегіональними вантажопотоками;
- забезпечити розвиток контейнерних перевезень вантажів в інтер- і мультимодальному сполученні по МТК;
- впровадити міжнародні стандарти логістичного сервісу для споживачів;
- забезпечити розвиток експорту транспортних послуг і реалізацію транзитного потенціалу України;
- привернути вітчизняні та іноземні інвестиції в розвиток логістичної інфраструктури.

Висновки. Сьогодні все більше зростає актуальність застосування логістичного підходу у діяльності транспортної системи України. Він гарантує підвищення ефективності її функціонування, активізує процеси інтеграції в світову транспортну систему; сприяє підвищенню прибутку за рахунок скорочення витрат. Таким чином, у статті виявлено недоліки транспортного комплексу України, які потребують логістичного підходу. Визначено доцільність застосування

логістичного підходу в діяльності транспортної системи, переваги комбінованих перевезень та результати створення сучасної логістичної інфраструктури в транспортному комплексі на базі логістичних центрів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Алькема В. Г. Логістика: теорія та практика: навч. посібник / В.Г. Алькема, О.М. Сумець. – К.: ВД „Професіонал”, 2007. – 216 с.
- 2 Білоцерківський О. Б. Логістика : навч. посіб. для студ. екон. спец. / О. Б. Білоцерківський, П. В. Брінь, О. О. Замула, Н. В. Ширяєва ; Нац. техн. ун-т "Харк. політехн. ін-т". – Х. : НТУ "ХПІ", 2010. - 152 с.
- 3 Економіка логістичних систем: монографія / М. Василевський, І. Білик, О. Дейнега, М. Довба; за наук. ред. Є. Крикавського та С. Кубіва. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2008. – 596 с.
- 4 Кальченко А. Г. Логістика: навч. посіб. / А. Г. Кальченко, В. В. Кривещенко ; Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана. – К. : КНЕУ, 2006. – 472 с.
- 5 Ларіна Р.Р. Логістика: навч. посіб. / Р. Р. Ларіна; Донецький держ. ун-т управління. – Донецьк : ДонДУУ, 2006. – 277 с.
- 6 Малевич Ю.В. Анализ подходов к оценке уровня развития логистики // Вестник ИНЖЭКОНа. Сер. Экономика. Вып.2(37). – СПб.: СПбГИЭУ, 2010. - С. 201-209.
- 7 Окландер М. А. Логістика : підручник для студ. вищих навч. закл. / М. А. Окландер ; Одеський держ. економічний ун-т. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 346 с.
- 8 Пономаренко В. С. Логістичний менеджмент : підручник / Пономаренко В. С., Таньков К. М., Лепейко Т. І.; за ред. В. С. Пономаренка. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 482 с.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.